

ORGANIZAȚIILE NEGUVERNAMENTALE – O POSIBILĂ SOLUȚIE?

SERVICIUL MILITAR PE BAZĂ DE VOLUNTARIAT ȘI SOCIETATEA CIVILĂ (I)

✎ **General de brigadă (r) Mihaiu MĂRGĂRIT**
Director de proiect în Fundația EURISC – Institutul European
pentru Managementul Riscurilor, Securității și Comunicării

Profesionalizarea totală reprezintă, fără îndoială, un pas înainte în procesul de modernizare a Armatei României și de adaptare a ei la o nouă configurație probabilă a câmpului de luptă, dată de creșterea în amploare și intensitate, fără precedent, a provocărilor, riscurilor și amenințărilor asimetrice la adresa securității internaționale și, implicit, a celei naționale. Acțiunilor teroriste trebuie să li se contrapună acțiuni desfășurate cu structuri militare ușoare, flexibile, având un număr mic de militari, bine înarmați, cu un înalt nivel de pregătire, în cadrul cărora abilitățile fizice și intelectuale ale fiecărui luptător și inițiativa personală sunt determinante pentru realizarea unei forțe combative superioare, necesară îndeplinirii cu succes a misiunilor de luptă, în orice condiții de teren, timp, anotimp și stare a vremii.

Necesitatea profesionalizării armatei

Profesionalizarea armatei pe bază de contract, pentru întregul efectiv al ei, devine, așadar, o necesitate. Ea este cerută și de standardele NATO, de înalta performanță și de interoperabilitatea sistemelor de arme, echipamentelor, dar și de acțiunile militarilor.

Armata noastră avea două configurații. Una, cu profesioniști pe bază de contract, atractivă sub aspect financiar. Ea răspundea acestor standarde. Structurile respective erau destinate să acționeze în zone de operații, în afara țării, motiv pentru care se aflau într-un ciclu tridimensional, pregătire - îndeplinirea unei misiuni de luptă - recuperare. Mare parte din bugetul destinat apărării era dirijată către aceste unități.

O altă configurație era dată de unități încadrate cu militari obligați să se pregătească pentru a fi chemați în vederea unor eventuale nevoi de apărare pe teritoriul național. Standardele la care se aflau echipamentele, armamentele și condițiile de instruire ale acestora erau modeste. Oricât de exigenți am fi fost cu acești militari, nu puteam realiza mai mult decât un nivel minimal de pregătire. Se relua ciclic, cu o stereotipie anostă pentru instructori, perioade scurte de pregătire a câte unui contingent de tineri, fără o motivație benefică pentru interesele lor.

Stagiul militar obligatoriu după anul 1989 a fost redus, sub presiunea societății civile, la un timp în care se putea doar mima pregătirea, prin forme și metode de desfășurare devenite caduce, precum și prin caracterul neomogen al resursei umane la dispoziție. El devenise anacronic. Erau mult prea mari eforturile ce se depuneau pentru modernizarea acestor metode, diminuarea austerității și caracterului coercitiv al lor și pentru a elimina practicile subiective, devenite cutume în intimitatea colectivelor de militari. Serviciul militar obligatoriu nu mai

reușea să se mențină nu numai eficient, dar și prietenos și atractiv față de aspirațiile tinerilor începutului celui de-al treilea mileniu.

Pe fondul serviciului militar obligatoriu, trimiterea militarilor în afara teritoriului țării, pe baza liberei opțiuni și a unui contract convenit

Cu certitudine, ele au fost profund analizate, dezbătute și luate în calcul la adoptarea deciziei politice care a legiferat acest sistem. Tot atât de adevărat este că legiferarea s-a urgentat și la solicitarea tot mai insistentă a societății civile. Soluția generalizată la întregul efectiv al armatei, de acceptare individuală a vicisitudinilor serviciului militar, numai în cadrul unei relații contractuale bilaterale și mai puțin impuse, poate intra în acord cu garantarea drepturilor fundamentale ale omului, cu libertatea pe care acesta și-o prezervă pentru a decide singur asupra destinului său.

Dezbaterea scoate în evidență și obligațiile pe care individul le are față de interesul național și de securitatea comunității în care el își manifestă personalitatea fizică, intelectuală, profesională, materială și spirituală. Ca aceste obligații să poată fi onorate, individului îi trebuie o pregătire corespunzătoare.

Serviciul militar obligatoriu nu era decât o *inițiere formală în mi-*

de armată, de câteva sute de locuri de muncă, s-au prezentat câteva mii de candidați. Un rezultat mai mult decât optimist. Dar acesta este garantat și în condițiile în care integrarea în UE generează oferte mai atractive?

Provocările voluntariatului

În anii '90, când activam într-o misiune permanentă în străinătate, un coleg dintr-o țară membră a NATO îmi relata greutățile prin care a trecut armata sa, ca urmare a adoptării serviciului militar pe bază de voluntariat. Au avut de suferit armele cu un grad complex de tehnicitate și bazate pe tehnologii înalte. Ele nu au mai beneficiat de tineri cu pregătire generală și aptitudini corespunzătoare, în măsură a facilita însușirea rapidă a tehnicii din dotare. Trebuie avut în vedere că armata, chiar dacă iese cu ofertă pe piața muncii, nu este o societate comercială cu un profit proiectat, de ordin financiar. Ea are

de normalitate ceremonialele funebre de înapoiere a pierderilor umane din teatrele de operații? Cine își asumă rolul de moderator între drama inevitabilă și starea de normalitate invocată, improprie, până acum, istoriei poporului român? Cine reprezintă și apără interesele militarilor profesioniști, activi sau în rezervă, în raport cu instituțiile statului interesate de serviciile lor? Răspunsurile la aceste câteva întrebări, puse mai sus, și la încă multe altele, în opinia mea, numai societatea civilă este în măsură să le formuleze.

De fapt, și colegul meu străin tot la societatea civilă a făcut trimitere, atunci când armata țării sale avea de suferit de pe urma calității resursei umane la dispoziție. Societatea civilă este mai credibilă și se poate implica cu mai mult curaj și mult mai multă responsabilitate. Ea poate să elaboreze o strategie pe tema în discuție, pe termen lung, în cadrul dificilului proces de schimbare a mentalului populației la cerințele adevăratei democrații. În context, ea trebuie să-și creeze instrumente de conștientizare a fiecărui cetățean asupra drepturilor și îndatoririlor ce-i revin în domeniul securității sale și al comunității din care face parte. Având aceste instrumente, societatea civilă își poate asuma responsabilitatea pregătirii potențialilor candidați la riscul suprem, în acord cu oferta armatei și cu interesul național, în scopul obținerii performanței maxime pentru realizarea obiectivelor acestora și, implicit, pentru diminuarea consecințelor ce rezultă din asumarea acestui risc.

Sunt de părere că organizațiile neguvernamentale oferă cel mai eficient cadru de manifestare a societății civile, pentru proiecția unei strategii de securitate națională și de politică externă a României, în acord cu realitățile timpului pe care-l trăim. Multitudinea lor reprezintă forma superioară de organizare a societății civile prin care aceasta se poate exprima, iar atitudinea puterii față de ele garantează democrația autentică și consolidarea statului de drept.

Până la această dată, în România, din inițiative personale, a apărut o diversitate de organizații neguvernamentale, ca o necesitate de reprezentare și apărare a unor interese private de grup, în principal, de breaslă. În domeniul militar, al securității naționale, au apărut, în primul rând, cele ce și-au propus doar protecția socială a fostelor cadre militare. Este posibil să mai apară și alte asociații, cu același caracter, care să atragă foști militari, combatanți în teatre de operații. Dar foarte important este să apară și acelea care să vizeze atragerea interesului tinerilor pentru profesia de militar, în condițiile desființării serviciului militar obligatoriu.

(Continuare în numărul viitor)

Foto: Petrică MIHALACHE

între părți, putea induce, nejustificat și speculativ, impresia unui mercenariat. Or, argumentele prezenței militarilor români în diferite zone de operații în lume sunt de altă natură. Ele capătă consistență într-o strategie de securitate națională și de politică externă a României realistă, pragmatică și necesară, în contextul geopolitic internațional actual care, în opinia mea, nu mai poate permite politici de neutralitate sau ambiguități.

Avem resursa umană pe care ne-o dorim?

Avantajele serviciului militar voluntar pe bază de contract sunt multiple, în cuprinsul cărora se evidențiază și cele de ordin financiar.

litărie, după care tânărul aștepta acasă o eventuală solicitare, la care era obligat, prin lege, să răspundă. Cât de bună a fost pregătirea, ne-au demonstrat-o cu prisosință și evenimentele din decembrie '89. Atunci, nici nu au fost chemate rezervele care să ne arate și ele cât de *bine sunt pregătite*. Tragedia ar fi fost și mai mare.

În prezent, am renunțat la sistemul obligatoriu de pregătire militară pentru nevoile de apărare a țării. Ne-am gândit însă cum l-am înlocuit? Armata iese acum cu o ofertă pe piața muncii. Găsește ea resursa umană de care are nevoie? Unii ar spune da. O informație publică ne aducea la cunoștință că, în toamna anului 2006, pentru o ofertă, lansată

un alt gen de profit, alte criterii de selecție care evaluează sever disponibilitatea de a deveni militar profesionist, precum și capacitatea psihică a tânărului de a-și asuma, conștient, riscul suprem. Numărul mare al celor care au răspuns ofertei lansată de armată la finele anului 2006 și chiar la începutul anului în curs nu cumva induce o percepție falsă în ceea ce privește calitatea ori chiar obligă armata să facă un rabat la aceasta? Cum se poate asuma responsabilitatea asupra capacității celor selecționați, ca ei să corespundă cerințelor serviciului militar profesionist, în condițiile în care armata va fi nevoită să accepte resursa umană care mai rămâne în piață? Apoi, este pregătită societatea civilă să accepte ca stare